

دوسرہ نامہ

کاروانِ خدیر



دفتر تبلیغات اسلامی حوزہ علمین قم
روابط عمومی

السلام علیکم وعلیٰ اهل بیتکم

حضور نزد امیرالمومنین در روز غدیر

کاروان های غدیر

هر سال در ایام غدیر جشن های با شکوهی به شیوه های مختلف برگزار می شود، اما بهترین و مهم ترین جشن همگانی غدیر، «برپایی کاروان های غدیری» در سطح شهرها و روستاهای کشور است که شکوه خاصی به جشن های غدیری می دهد.

بر اساس آنچه امسال در چند هفته مانده به غدیر در برخی از خبرگزاری ها منتشر شد، عده ای از طلاب و مردم قم عازم عراق شده اند تا در کنار مردم عراق به مدت سه هفته مشغول نصب بنر، توزیع تراکت و بروشور و تبلیغ چهره به چهره غدیر شوند.

حجت الاسلام مجید فولادی در این خصوص می نویسد: اگر بخواهیم به سابقه این حرکت زیبا برگردیم باید به سراغ آثار حدیثی اهل بیت (علیهم السلام) و کتب تاریخی قرن های گذشته رفته و آن را مرور نماییم.

سال های گذشته اهتمام به غدیر در کشور عراق بسیار کم رنگ تر از ایران بود و امسال برای اولین بار روز غدیر در عراق تعطیل رسمی اعلام شده است. برهمن اساس، شیعیان هم تلاش کرده اند تا شادپیمایی (پیاده روی) کربلا به نجف در ایام دهه امامت و ولایت (قربان تا غدیر) را با شکوه بیشتری برگزار کنند.

عالم ذر، نخستین تجمع حول محور ولایت

عالم «ذر» یا عالم «الست» یا عالم «قالوا بلی»، یکی از جهان های آفرینش است که در قرآن و روایات به آن اشاره شده است. بر این اساس و تفسیر رایج میان اندیشمندان اسلامی، این عالم که مربوط به دوران پیش از خلقت آدم و یا هم زمان با خلقت اوست، عالمی بوده که در آن تمام انسان هایی که مقدر بوده تا روز قیامت به دنیا بیایند، به صورت ذره در آن جا گرد آورده شدند و در این عالم، از آن ها پیمانی بر توحید و ربوبیت خدای متعال و نبوت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و ولایت امیرالمومنین علیه السلام گرفته شد و سپس آن افراد که به صورت ذره بودند به جایگاه اولی خود بازگشتند.

پیاده روی غدیر بر اساس روایتی از حضرت امام رضا (علیه السلام) است که به یکی از یاران نزدیک خود می فرمایند «یا ابن ابی نصر اینما کنت فأحضر یوم الغدیر عند امیرالمؤمنین (علیه السلام) فان الله یغفر لکل مؤمن ومؤمنه ومسلم ومسلمه ذنوب ستین سنه ویعتق من النار ضعف ما اعتق فی شهر رمضان ولیله القدر ولیله الفطر والدرهم فیه بألف درهم لإخوانک العارفین» به این معنا که ای پسر ابونصر در هر جا که باشی سعی کن که در روز غدیر نزد حضرت امیرالمؤمنین صلوات الله علیه حاضر شوی زیرا که حق سبحانه و تعالی می آمرزد جمیع مؤمنین و مؤمنات و مسلمین و مسلمات را و در می گذرد از گناهان شصت ساله ایشان، و از آتش دوزخ آزاد می کند دو برابر آن چه آزاد کرده است در ماه رمضان و در شب قدر و شب فطر، و درهمی که در این روز تصدیق کنند برابر است با هزار درهم که به شیعیان دهند.

آیه ذر

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلُ الْبَيْتِ فِيهِ

رابطه عالم ذر و غدیر خم

پس از اجتماع بشری حول محور ولایت و امامت در عالم ذر، به فرمان الهی اجتماع دیگری در روز غدیر خم در تکمیل آن اقرار و اعتراف تشکیل شد و حقیقت عالم ملکوت را در عالم ملک عیان ساخت.

ابوهارون عبدی می گوید: در روز هیجدهم ذی حجه عید غدیر خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم، امام روزه دار بودند و فرمودند: امروز روزی است که خداوند حرمتش را بر مؤمنان، عظیم شمرده، چرا که دین را بر ایشان کمال بخشید و نعمت را تمام ساخت و عهد و پیمانی را که در روز آفرینش نخست از آنان گرفت و به دست فراموشی سپردند، تجدید نموده و توفیق قبول آن را به آنها عنایت فرمود و آنان را از انکار کنندگان قرار نداد. بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۲۹۸.

رابطه تجمع ملائکه و تجمع در روز غدیر خم

پس از تجمع ملائکه حول محور ولایت با سجده بر اولین پیامبر، مرتبه دیگر به فرمان خدای متعال تجمع بشری حول محور ولایت در کنار آخرین پیامبر نیز شکل گرفت و حکایت غدیر خم به وجود آمد، اما همان طور که انکار ولایت در کنار اولین پیامبر آغاز شد در کنار آخرین پیامبر نیز ادامه یافت.

امام رضا علیه السلام فرمودند: مؤمنانی که در روز غدیر خم، ولایت امیرالمؤمنین را پذیرفتند مانند ملائکه ای هستند که بر آدم سجده کردند و کسانی که در روز غدیر، ولایت امیرالمؤمنین را نپذیرفتند مانند شیطان هستند. اقبال الأعمال؛ ج ۱؛ ص ۴۶۵.

هُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ؛ و یاد کن هنگامی که پروردگارت از صلب بنی آدم نسلشان را پدید آورد، و آنان را بر خودشان گواه گرفت و فرمود: آیا من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: آری، گواهی دادیم. تا روز قیامت نگویید: ما از این حقیقت آشکار و روشن بی خبر بودیم. اعراف/۱۷۲.

فلسفه اعتراف

حضرت امام صادق علیه السلام درباره آیه «أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ» فرمودند: این پیمان عبارت بود از اقرار به ربوبیت برای خدا و نبوت برای رسول خویش و امامت برای امیرالمؤمنین و ائمه علیهم السلام.

سپس فرمود: آیا من خدای شما نیستم و محمد پیامبرتان و علی امامتان و امامان راهنما ائمه شما نیستند؟ گفتند: چرا! آنگاه فرمود: اقرار گرفتن تا روز قیامت مدعی نشوید که ما از این مطلب غافل بودیم. بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۲۶۸.

رابطه صلوات و عالم ذر

صلواتی که ما می فرستیم و در تشهد نماز واجب است و لازم است اهل بیت پیامبر خدا (آل محمد) صلی الله علیه و آله نیز در این صلوات ذکر شود، با عالم ذر ارتباط دارد. حضرت امام موسی بن جعفر از قول پدرشان امام صادق علیهما السلام فرمودند: شخصی که بر پیامبر خدا صلوات می فرستد، مفهومش آن است که من بر سر پیمان خود باقی هستم، و به «بلی» که در عالم «ذر» به سؤال أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ (آیا من پروردگار شما نیستم) گفته ام، وفادارم. معانی الأخبار، ص: ۱۱۵.

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ اهل البیت

اولین کاروان غدیر در عالم خاکی

آیات مبارکه سوره حمد را تلاوت نموده و اشاره فرمودند به این که این آیات شریفه در حق من و درباره آن امامان نازل شده است، آنان دوستان خدایند، نه بی‌می بر آنهاست و نه اندوهگین می‌شوند، بدانید که به راستی گروه خدا پیروزند، بدانید که دشمنان «علی» همان اهل شقاق و نفاقند، آنان دشمن و مخالف و از حد گذشتگانند، آنان برادران شیطانند، همان‌هایی که برخی‌شان به برخی دیگر با گفتار آراسته و فریبنده پیام نهانی می‌فرستند تا فریب دهند». احتجاج طبرسی؛ ج ۱؛ ص ۶۲.

جشن عظیم و کاروان‌های پرشکوه ملائکه در آسمان

با انتصاب امیرالمؤمنین علیه السلام به امامت و تحقق اهداف تمام انبیاء و اولیاء الهی در روز غدیر، هر سال در چنین روزی جشن بسیار با عظمتی در آسمان‌ها برپا می‌شود و فرشتگان الهی که عظمت این روز را بهتر و بیشتر از زمینیان درک می‌کنند در قالب کاروان غدیر به سمت قصرهای بهشتی حرکت نموده و جشن و سروری فوق تصور ما برگزار می‌نمایند.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند: روز غدیر در آسمان مشهورتر از زمین است و در این روز تمام ملائکه آسمان به امر خدا گروه‌گروه به سمت قصر بسیار عظیم در فردوس اعلا حرکت می‌کنند.

این قصر صد هزار قبه عظیم از یاقوت قرمز و صد هزار خیمه از یاقوت سبز دارد و خاک آن از مشک و عنبر است.

پرندگانی خود را در این نهرها آغشته کرده و به این عطرها خوشبو کرده و هنگام حرکت و ورود ملائکه بر سر آنان

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از ابتدای بعثت که نبوت خود را آشکار نمودند، به مناسبت‌های مختلف، جانشینی امیرالمؤمنین علی علیه السلام را اعلام می‌نمودند. اما مهم‌ترین اعلام رسمی و عمومی در حجة البلاغ و در غدیر خم اتفاق افتاد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کاروان عظیم حجاج را به سمت وادی غدیر حرکت دادند، حتی دستور دادند زائران یمنی که مسیرشان به سمت جنوب مکه بود، برخلاف مسیر یمن، به سمت شمال مکه حرکت کنند و به مردم مکه نیز دستور دادند شهر خود را ترک نموده تا در کاروان غدیر شرکت نمایند.

اولین کاروان غدیر با شکوه هر چه تمام‌تر و با جمعیتی بالغ بر یکصد و بیست هزار نفر که در آن زمان جمعیتی بسیار قابل توجه بود به حرکت در آمد، و سرانجام در وادی غدیر پیمان عالم‌ذر را تجدید نموده و برای امامت و ولایت از امیرالمؤمنین تا حضرت مهدی علیه السلام از مردم بیعت گرفتند و این چنین دین اسلام را کامل و نعمت را بر مسلمین با بیعت برائمه اطهار علیهم السلام تمام نمودند.

امامان هدایت‌گر در خطبه غدیر

رسول خدا صلی الله علیه و آله در فرازی از خطبه غدیر فرمودند: ای گروه مردم! من همان صراط مستقیم و راه راستی هستم که خداوند به شما امر فرموده از آن پیروی کنید. و بعد از من علی بن ابی طالب، سپس فرزندان من از صلب او صراط مستقیم‌اند. همان پیشوایانی که مردم را به راه حق هدایت می‌نمایند، و بدان وسیله دادگری می‌کنند. سپس

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا هِيَ الْبَدَايَةُ لِلنَّبِيِّ

برگزار شد. حکومت آل بویه برای نشان دادن جایگاه این عید، آن را تعطیل و جشن عمومی اعلام کرده و نهادهای حکومتی و مردم را به برگزاری جشن‌ها و آذین‌بندی شهرها ترغیب کرد. آنان در این جشن‌ها از طبل و شیپور استفاده می‌کردند، به زیارت مشاهده مشرفه می‌رفتند و نماز عید اقامه کرده و شتر قربانی می‌کردند و شب هنگام آتش روشن کرده به جشن و شادی می‌پرداختند. البدایة و النهایة، ابن کثیر، ج ۱۱، ص ۲۷۶. المنتظم فی تاریخ الامم و الملوک، ابن جوزی، ج ۱، ص ۱۴.

حرکت کاروان های غدیری در عراق

از دیرباز تا کنون شیعیان عراق و سایر بلاد در روز عید سعید غدیر خم، در قالب کاروان های غدیری به سمت نجف اشرف به منظور زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام رهسپار می شدند.

علت حرکت شیعیان به سمت نجف اشرف در روز عید غدیر روایتی از امام رضا علیه السلام است که فرمودند: «أَيُّمًا كُنْتُ فَأَحْضُرُ يَوْمَ الْغَدِيرِ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ در هر جا که باشی سعی کن در روز عید غدیر نزد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام حاضر شوی». وسائل الشیعة، ج ۱۴، ص: ۳۸۸.

حرکت کاروان های شاد غدیری به سبک و سیاق راه پیمایی اربعین و برپایی موكب های جشن و سرور در مسیر نورانی کربلا به سمت نجف، آثار و برکات فراوانی از جمله معرفی ولایت و امامت امیرالمؤمنین علی علیه السلام به جهانیان خواهد داشت که امید است در آینده نزدیک این امر محقق شده و مردم سراسر جهان در ایام غدیر، فرمایش نورانی حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام را عمل

بارانی از عطر و مشک نازل نموده و با صداهای زیبا نوای دلنشینی را در آن قصرها ایجاد می‌کنند و ملائکه تسبیح گویان به این قصر وارد می‌شوند و در این قصر انواع درختان و انواع نوشیدنی‌ها آماده شده است و در این روز هدایایی از طرف حضرت زهرا علیها السلام به شرکت کنندگان داده می‌شود و به قدری این کرامت عظیم است که ملائکه به این هدایا افتخار می‌کنند و جبرئیل که اعظم ملائکه است بر بالای منبر رفته و خطبه ای بسیار عالی در ثنای الهی و فضائل اهل بیت علیهم السلام قرائت می‌کند و مدح شیعیان را به گونه ای بر زبان می‌آورد که تمام ملائکه مشغول دعا و استغفار و رحمت برای شیعیان می‌شوند. تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۲۴.

نخستین تجمع گسترده بشری پس از غدیر خم

پس از حادثه با عظمت غدیر خم و انتصاب الهی امیرالمؤمنین علی علیه السلام به خلافت بلافصل و جانشینی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، هرچند خلافت غصب شد و برای شیعیان مجالی جهت برگزاری تجمع غدیری حاصل نشد، اما شیعیان امیرالمؤمنین به دنبال فرصتی مناسب بودند تا در روز غدیر خم، بزرگ ترین و مهم ترین عید اسلامی را برگزار نمایند. شاید نخستین گزارش تاریخی درباره برگزاری تجمع غدیری و حرکت کاروان های شادی غدیر که در میان کتب تاریخی به دست ما رسیده، مربوط به بیش از هزار سال قبل در بغداد می باشد.

جشن و سرور عید غدیر در عصر آل بویه

جشن و سرور به مناسبت عید غدیر خم، در عصر آل بویه (بیش از هزار سال قبل) و در سال ۳۵۲ هجری قمری

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلَكَ لِلنَّبِيِّ

نموده و به سمت نجف اشرف حرکت نمایند. ان شاء الله. بردند و گروه زیادی از مردم ناجوانمردانه کشته شدند». سفرنامه میرزا ابوطالب خان، ص ۴۰۸.

چرا وهابیت روز غدیر به کربلا حمله نمود؟

استمرار جشن های غدیری تا به امروز

پس از اقدام زیبایی حکومت آل بویه در برگزاری جشن های غدیریه در سطح جامعه آن روز و برگزاری تجمعات و کاروان های شاد غدیری در عراق به ویژه نجف اشرف، تا به امروز در هر زمان و مکانی که شیعیان موقعیت را مناسب دیده و توانسته اند، در راستای عمل به توصیه ائمه معصومین علیهم السلام، عید غدیر خم را جشن گرفته و به شادی و سرور پرداخته و تجمعات غدیری را برپا نموده اند، چرا که همراهی با کاروان های شاد غدیر، در حقیقت ادامه دهنده مسیر ولایت از عالم ملائک، عالم ذر تا تجمع حاجیان حجة البلاغ در روز ۱۸ ذی حجه سال ۱۰ هجری است.

نظر مراجع عظام تقلید درباره کاروان های غدیری

با برپایی کاروان های غدیر در سراسر کشور، مراجع معظم تقلید و علمای بزرگوار شیعه ضمن حمایت همه جانبه از این برنامه الهی، خود نیز در این مراسم باشکوه شرکت نمودند.

مرحوم آیه الله صافی گلپایگانی: شایسته است که دوستداران امیرالمؤمنین علیه السلام در این روز (عید سعید غدیر) مراسم جشن و سرور و شادمانی را با عظمت و شکوه بسیار برگزار نمایند و در نماز جماعت عید غدیر که مستحب است شرکت نمایند و به حالت اجتماع در جشن های این عید سعید حضور داشته باشند. تجلیل از عید سعید غدیر

آثار تاریخی گذشته نشان می دهد که حرکت به سمت نجف اشرف در روز غدیر خم از قرن های قبل نیز مرسوم بوده است.

فرقه باطله وهابیت پس از روی کار آمدن و تصرف ریاض، تعرض خود را به عراق و شهرهای مقدس آن شروع کرد. این تعرضات حدود ده سال ادامه پیدا کرد. قدیمی ترین نویسنده ای که از قتل عام کربلا یاد کرده، میرزا ابوطالب اصفهانی است.

وی چنین نقل کرده است: «روز هیجدهم ذی حجه (روز غدیر خم) که بیشتر مردم سرشناس کربلا به زیارت مخصوصه نجف رفته بودند، وهابیان وارد شهر کربلا شدند و پس از کشتن و اسیر گرفتن، تصمیم گرفتند خشت های طلای گنبد را کنده و ببرند؛ اما به دلیل استحکام آنها نتوانستند. از این رو به درون گنبد رفته و آن جا را با کلنگ و تبر ویران نمودند. بیش از پنج هزار نفر کشته شدند و زخمی های این حادثه از شماره بیرون است.

در صحن مقدس خون کشته شدگان روان بود و حجره های صحن از جسد مقتولان پر بود. به جز کسانی که در اطراف حرم حضرت عباس علیه السلام بودند، کسی از این حادثه رهایی نیافت. وهابیان در این حمله نه تنها به غارت اشیای قیمتی حرم پرداختند، بلکه هر چیز با ارزشی را از ساکنان شهر به غارت و چپاول گرفته و با خود بردند و ساکنان شهر از ترس آنان به باغ های بیرون شهر پناه

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلُ الْبَيْتِ فِيهِ

برنامه های عملی کاروان های غدیر

با توجه به آن که حضرات اهل بیت علیهم السلام آداب و مناسک فراوانی برای این عید با عظمت بیان فرموده اند، در کنار برگزاری کاروان های غدیر می توان بسیاری از این مناسک را نیز عمل نمود.

اما نکته بسیار مهم و قابل توجه آن است که بسیاری از آداب روز غدیر، جنبه اجتماعی و جمعی دارد، گویا اهل بیت علیهم السلام خواسته اند به شیعیان تفهیم کنند که روز غدیر را دور هم جمع شده و در جامعه حضور فعال داشته باشند.

۱. اجتماع مؤمنین

یکی از نام های روز غدیر خم، «روز جمع شدن» می باشد. امام صادق علیه السلام در مورد روز غدیر خم فرمودند: «وَأَسْمُهُ فِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُودِ وَالْجَمْعِ الْمَشْهُودِ». نام غدیر در زمین روز پیمان محکم و حضور همگانی است. تهذیب الأحكام، ج ۳، ص: ۱۴۳.

۲. عید و جشن و سرور

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: روز غدیر خم برترین عیدهای امت من است و آن روزی است که خداوند بزرگ دستور داد آن روز برادرم علی بن ابی طالب را به عنوان پرچم دار و فرمانده امتم منصوب کنم، تا بعد از من مردم توسط او هدایت شوند، و آن روزی است که خداوند در آن روز دین را تکمیل و نعمت را بر امت من تمام کرد و اسلام را به عنوان دین برای آنان پسندید. امالی صدوق، ص: ۱۲۵.

امام صادق علیه السلام فرمودند: عید غدیر، روز عید و خوشی و شادی است. وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص: ۴۴۴.

وظیفه همه ی شیعیان و دوستداران خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام است. احیای امر غدیر، یعنی احیای تمام دستورات شرع مقدس اسلام که اکمال دین و اتمام نعمت بزرگ خداوند می باشد.

آیه الله مکارم شیرازی حفظه الله: عید غدیر پایه ولایت بوده و همه این ها بر پایه ولایت می چرخد. عده ای از کسانی که احساس مسؤولیت می کردند دست به دست هم دادند تا موج تازه ای در غدیر ایجاد کنند، از جمله برنامه هایی که بنا است انجام شود برنامه راهپیمایی از حرم تا حرم یعنی حرم حضرت معصومه علیها السلام تا مسجد مقدس جمکران است که عصر روز غدیر برگزار خواهد شد که باید راهپیمایی باشکوه و عظیمی باشد، بنده هم ان شاء الله در بخشی از راهپیمایی به مقداری که توان هست شرکت خواهم کرد. در سایر شهرها نیز سزاوار است این برنامه اجرا شود تا غدیر فراموش نشود. غدیر سرمایه ای است که از آن استفاده نکردیم و اگر استفاده کردیم استفاده ضعیفی بوده است. در حالی که پیشینیان اهمیت بیشتری به غدیر می دادند!

برخی از آثار کاروان های غدیر

برخی از آثار فراوان کاروان های غدیری عبارت است از:

- احیاء امر غدیر
- خروج غدیر از مظلومیت
- خنثی سازی هجمه ها بر علیه غدیر
- معرفی وجهه دیگری از شادی و سرور اهل بیت علیهم السلام
- گسترش فرهنگ تشیع و مکتب اهل بیت علیهم السلام
- قابلیت عمل به آداب و مناسک روز غدیر در کاروان های غدیری

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلَكَ لِلنَّبِيِّ

۳. دیدار با مؤمنین

امام رضا علیه السلام فرمودند: هر که در روز غدیر به دیدار مؤمنی رود خداوند هفتاد نور در قبرش داخل کند و قبرش را بگستراند، و هر روز هفتاد هزار فرشته به زیارت قبرش آید و به او مژده بهشت دهد. *إقبال الأعمال*، ج ۱، ص: ۴۶۵.

۴. تبریک گفتن

امام رضا علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر خم روز تبریک و تهنیت گویی است. بعضی از شما به بعض دیگر تهنیت بگویند و هر گاه مؤمنی یا برادرش برخورد کرد بگوید: *الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَيْمَةِ علیه السلام*. *إقبال الأعمال*، ج ۱، ص: ۴۶۴.

۵. مصافحه کردن

امیر المؤمنین علیه السلام در خطبه روز غدیر فرمودند: در روز عید غدیر وقتی که به همدیگر رسیدید همراه سلام، مصافحه کنید و به یکدیگر دست دهید. *مصباح المتعبد* و *سلاح المتعبد*، ج ۲، ص: ۷۵۸.

۶. تبسم به روی مؤمنین

امام رضا علیه السلام فرمودند: روز غدیر، روز تبسم در برخورد با مؤمنان است. بنابراین، هرکس در روز غدیر هنگام برخورد با برادر مؤمن خود به روی او تبسم کند، خداوند در روز قیامت با نظر رحمت به او می نگرد و هزار حاجت او را برآورده می کند و قصری از مروارید سپید در بهشت برای او بنا می نهد و روی او را برافروخته و زیبا می گرداند. *إقبال الأعمال*، ج ۱، ص: ۴۶۴. امیر المؤمنین علیه السلام در خطبه روز غدیر فرمودند: در میان یکدیگر خوشرویی نشان دهید و در دیدار یکدیگر، اظهار شادمانی کنید و بر آن چه خداوند به شما بخشیده سپاس بگذارید. *بحار الأنوار*، ج ۹۴، ص: ۱۱۷.

۷. زینت و آراستگی

امام رضا علیه السلام فرمودند: غدیر روز زینت است، هر کس در روز غدیر خود را زینت کند (با رعایت مسائل شرعی)، خداوند خطاهای کوچک و بزرگ او را می آمرزد، و فرشتگانی را مبعوث می کند که تا سال دیگر در چنین روزی برای او حسنات بنویسند، و درجات او را بالا برند، و اگر در آن سال بمیرد شهید مرده است، و اگر زنده بماند سعادت مند خواهد بود. *إقبال الأعمال*، ج ۱، ص: ۴۶۴.

۸. احسان و انفاق

حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام فرمودند: و هرکس در روز عید غدیر برای برادرانش قرض بگیرد (برای حل مشکل آنها واسطه شود) و به آنها کمک نماید، من از سوی خدا ضامنم که اگر زنده بماند، بدهی اش را بپردازد و اگر قبض روحش کند، خداوند، خود قرض او را به عهده بگیرد. *مصباح کفعمی*، ص: ۷۰۱.

امام رضا علیه السلام عده ای از خواص خود را که روز غدیر به حضورش رسیده بودند برای افطار در منزل خویش نگه داشته و به آنان افطاری دادند و به منزل آنان نیز غذا و لباس و هدایایی فرستادند.

در کوفه و در روز عید غدیر خم حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام با فرزندان و شیعیانش به منزل امام حسن علیه السلام که برایشان غذا تدارک دیده بود رفتند، و غنی و فقیر از آن غذا برای اهل و عیال خویش بردند. *مصباح المتعبد* و *سلاح المتعبد*، ج ۲، ص: ۷۵۸.

۹. شادمان کردن شیعیان

امام رضا علیه السلام فرمودند: و درهمی که برای برادران شیعه ات

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلَكَ لِلنَّبِيِّ

غذا بدهد، مانند کسی است که به تمام انبیاء و صدیقین غذا داده باشد. و روز غدیر روز افطاری دادن به روزه داران است؛ زیرا هرکس در این روز به روزه دار مؤمنی افطاری دهد، همانند آن است که یک میلیون نفر را افطاری دهد. إقبال الأعمال، ج ۱، ص: ۴۶۴.

در روز عید غدیر صرف و بذل کنی برابر است با هزار درهم در روزهای دیگر، پس بیافزای بر نیکی ات به برادرانت در این روز و هر چه مقدورت باشد احسان کن به برادران مؤمنت و مسرور ساز در این روز هر زن و مرد مؤمنی را. تهذیب الأحکام، ج ۶، ص: ۲۴.

بایسته ها در کاروان های غدیری

- برگزاری مراسم به صورت سنتی، مانند: مدیحه سرایی و مولودی خوانی
- رعایت مسائل شرعی و حریم محرم و نامحرم
- پرهیز از پخش موسیقی
- پرهیز از توهین به مقدسات دیگران
- پذیرایی مناسب و حتی المقدور به سبک موبک های اربعینی
- اجرای برنامه های مناسب و شاد برای کودکان، مانند: پخش پرچم های رنگی و بادکنک های غدیری بین آنان
- بیعت با صاحب غدیر حضرت مهدی علیه السلام در پایان مراسم

برترین اعمال، بیعت با امام

از برترین اعمال در روز عید غدیر، تجدید بیعت با وجود مبارک حضرت بقیه الله الاعظم حجة ابن الحسن العسکری علیه السلام است. زیرا مهم ترین امر، بعد از توحید و نبوت، امر ولایت ائمه اطهار علیهم السلام و قبول آن است و بهترین روزها روز عید غدیر است چرا که خداوند متعال هم اراده فرموده که در این روز، تجدید بیعت با امیرالمؤمنین علیه السلام انجام گیرد. پس بهترین و والاترین عملی که مؤمن در روز شریف غدیر باید انجام دهد، تجدید بیعت با امام و ولی هر زمان است.

۱۰. هدیه دادن

امام رضا علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر، روز بخشش و هدیه دادن است. زاد المعاد، ص: ۲۰۴. حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمودند: در این روز به یکدیگر هدیه بدهید، این سخنان را هر که بود و شنید، به آن که نبود برساند، توانگر به عیادت مستمند برود و قدرتمند به یاری ضعیف برود که پیامبر کرم صلی الله علیه و آله مرا به این ها امر کرده است. وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص: ۴۴۵.

۱۱. روز صلوات

امام رضا علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر روزی است که در آن باید بر محمد و آل محمد بسیار صلوات فرستاد. إقبال الأعمال، ج ۱، ص: ۴۶۴.

امام صادق علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر، روزه بگیر و بسیار درود بر محمد و آل او بفرست و از ستمگران به آنان براءت بجوی. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص: ۷۴.

۱۲. اطعام و افطار

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمودند: و به ناتوانان همانند خود و هر اندازه که از دستتان برمی آید و برایتان امکان دارد، بخورانید. بحار الأنوار، ج ۹۴، ص: ۱۱۷.

امام رضا علیه السلام فرمودند: هرکس در روز غدیر به مؤمنی

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلَكَ لِلنَّبِيِّ

از غدیر تا ظهور

غدیریه خویش برای همه امامان دوازده گانه بیعت گرفته و فرمودند: ای مردم! جمعیت شما بیش از آن است که بتوانید به یکباره و با یک دست با من بیعت کنید و پیمان ببندید. اما خدای عزوجل به من فرمان داده تا از زبان شما اقرار بگیرم و با زبان خود بیعت کنید به آنچه که در مورد علی علیه السلام و کسانی که بعد از او خواهند آمد، آن امامانی که از نسل من و او هستند و من شما را آگاه ساخته بودم که فرزندان من از نسل او هستند و از شما در مورد آنان پیمان گرفتم. پس همگی به یک صدا بگویید: شنیدیم آنچه را که از جانب خدای خود و پروردگار ما درباره ولایت و امامت علی علیه السلام و امامانی که از نسل او هستند ابلاغ نمودی و به آن راضی و خشنود هستیم و در برابر آن فرمانبرداریم. احتجاج طبرسی، ج ۱، ص: ۶۳.

پرچم سبز غدیر نماد حرکت کاروان های غدیری

پرچم سبز رنگ بسیار با عظمتی که مناسبت های ایام غدیریه دور تا دور آن نوشته است و مزین به نام مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام است. این پرچم از طرف آستانه مقدسه امیرالمؤمنین علی علیه السلام در نجف اشرف به کاروان هایی که روز عید غدیر بیرون می آیند هدیه می شود. این پرچم خدمت مقام معظم رهبری و برخی از مراجع بزرگوار حفظهم الله رسیده و ایشان این پرچم را بوسیده اند.

ویژگی های کاروان غدیر

- همراهی همه اقشار مردمی بالاخص نسل جوان و نوجوان.
- اهدای پرچم متبرک به آرم عتبه مقدسه نجف اشرف به کاروان ها.
- استقبال از کاروان های غدیری در کشورهای دیگر مانند:

در اولین غدیر در روز ۱۸ ذی الحجه سال ۱۰ هجری، رسول خدا صلی الله علیه و آله خطبه ای مفصل ایراد نموده و استمرار خط امامت از غدیر تا ظهور را ترسیم نموده و خواستار بیعت، تبعیت و پیروی عموم مسلمین از این صراط مستقیم شدند و ضمن ایراد خطبه فرمودند: «مَعَاشِرَ النَّاسِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَبَايِعُوا عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَ الْأَئِمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ كَلِمَةً طَيِّبَةً بَاقِيَةً...» ای مردم! از خدا بترسید و با تقوا باشید و با علی علیه السلام به عنوان امیرالمؤمنین و امام حسن و حسین و دیگر ائمه اطهار علیهم السلام که کلام پاک و پایدار خدایند بیعت کنید...

رسول خدا صلی الله علیه و آله با معرفی شخصیت بی نظیر علی بن ابی طالب علیه السلام به عنوان خلیفه بلا فصل و جانشین حقیقی خاتم الانبیاء از یک سو و نشان دادن خط سیر امامت تا افق مهدویت با معرفی خاتم الاوصیاء عجل الله تعالی فرجه الشریف از دیگر سو خط امامت را از ابتدا تا انتها ترسیم نموده و به توصیف شخصیت بی نظیر و الهی آقا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف پرداخته و فرمودند: «مَعَاشِرَ النَّاسِ! إِنِّي نَبِيُّ وَ عَلِيٌّ وَصِيِّي. أَلَا إِنَّ خَاتَمَ الْأَئِمَّةِ مِنَّا الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ. أَلَا إِنَّهُ الظَّاهِرُ عَلَى الدِّينِ. أَلَا إِنَّهُ الظَّاهِرُ عَلَى الدِّينِ. ای مردم! من پیامبرم و علی وصی من است. بدانید و آگاه باشید! آخرین امام از خاندان ما همان «قائم مهدی» است. او یاور دین خداست. او انتقام گیرنده از ستمکاران است.

دین کامل با بیعت کامل

آن گاه رسول خدا صلی الله علیه و آله در پایان خطبه

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ انبیاء وعلیٰ سائر المرسلین

کرسی‌های غدیرشناسی در مراکز علمی معتبر ایجاد شود. روز تاریخی و بزرگ عید سعید غدیر مانند روز عظیم بعثت با اهمیت و بی نظیر است. این دو روز با یکدیگر پیوند و بستگی کامل دارند. بعثت اصل، اساس و پایه انقلاب الهی، جهانی و جاودانی اسلام و روز غدیر مکمل و تداوم بخش آن است.

آیت الله مکارم شیرازی: اما اگر شرق و غرب عالم را بگردیم، تمام آیات و روایات را ببینیم و تمام تاریخ اسلام را بررسی کنیم تا داستان غدیر را در کنار آیه ۶۷ سوره مبارکه مائده قرار ندهیم، تفسیر این آیه شریف برای ما غیرممکن است.

اراده حکیمانه خداوند بر این تعلق گرفته است که واقعه تاریخی غدیر در تمامی قرون و اعصار به صورت یک تاریخ زنده که قلوب و دل‌ها به سوی آن جذب می شوند؛ بماند.

جوانان مسلمان را به حفظ حدیث غدیر وادار کنیم، خطبه غدیر را به طور فراگیر در اختیار مردم، جوانان و نوجوانان قرار بدهیم و در مقابل حفظ این خطبه، جایزه بگیرند و تشویق شوند، به خصوص در میان نسل جوان که آگاهی آنها بر مسأله غدیر لازم است، انتشار گسترده و وسیعی پیدا کند، آمیخته با محبت و تشویق.

آیت الله سبحانی: رویداد غدیر، یکی از حادثه‌های قطعی و انکارناپذیر در سیره رسول خدا و تاریخ اسلام است.

تعیین خلیفه از جانب خدای متعال که پیام حدیث غدیر است، یک نعمت و موهبت آسمانی است و شایسته است انسان به خاطر این موهبت جلسه شکرگزاری برپا کند و آن روز را جشن و سرور بشمارد.

کمتز حدیثی از نظر تواتر و کثرت راویان به پای حدیث

سوریه، هند، پاکستان، انگلستان، افغانستان، عراق و...
• بستری مناسب کاروان‌های غدیر برای اجرای برنامه‌های دیگر مانند: منبر غدیر، نماز غدیر، اطعام غدیر، مواسات مؤمنین، نذر غدیر و...

جملاتی گهربار درباره غدیر

مقام معظم رهبری (علیه السلام): «زنده نگهداشتن غدیر، به یک معنا زنده نگهداشتن اسلام است».

«اگر ما مردم شیعه و مدعی پیروی از امیرالمؤمنین حقیقت غدیر را درست تبیین کنیم، هم خودمان درک کنیم، هم به دیگران معرفی کنیم، خود مسئله‌ی غدیر میتواند وحدت آفرین باشد.»

آیت الله سیستانی: شیعه باید از حقوق اجتماعی و سیاسی اهل سنت پیش از خود آن‌ها دفاع کند... من همیشه گفته و می‌گویم که نگویید برادران اهل سنت، بلکه بگویید «اهل سنت ما». شکی نیست که عید غدیر از اعظم اعیاد است.

مرحوم آیت الله بهجت: عیدی که از همه اعیاد بالاتر است عید ولایت، عید غدیر خم است. چه طور این عید بالاتر است؟ به اعتبار این که «چون که صد آمد نود هم پیش ماست.» بعید نیست استحباب جماعت در نماز عید غدیر، که به امید مطلوبیت خوانده شود.

مرحوم آیت الله صافی گلپایگانی: مکتب غدیر مکتب جهاد، مکتب ایمان، مکتب قرآن و مکتب همه انبیاء است. باید غدیر در تمام حوزه‌ها و دانشگاه‌ها تدریس شود و همگان پیام‌های جامع و جهانی آن را دریافت نمایند و

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ اهل البیت

مرحوم آیت الله علوی گرگانی: این روز (عید غدیر) از اعیاد بزرگ اسلامی و مذهبی ما است و بلکه طبق برخی روایات بزرگترین عید است و چرا این گونه نباشد در حالی که اصل قبولی تمام اعمال ولایت است و این روز نیز عید ولایت است.

مرحوم آیت الله محمدتقی مصباح یزدی: در مورد خلافت و ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام پس از پیامبر (ص)، خدای متعال آیات متعددی نازل فرموده است. پیامبر اکرم (ص) نیز در طول دوران زندگی خود با تمهیدات و بیان‌های مختلفی این مسأله را به مردم گوشزد نمود. داستان غدیر را اگر امروزه نقل می‌کنیم برای این است که مراقب باشیم مشابه داستان غدیر ممکن است در این زمان برای ما نیز اتفاق بیفتد. باید مراقب باشیم که اشتباه مسلمانان صدر اسلام را در اطاعت نکردن از پیغمبر (ص) تکرار نکنیم. مسلمانان شد چه بود؟ چه مطلبی موجب شد مسأله غدیر و ولایت فراموش شود؟

توجه به مسأله غدیر و خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام برای این است که هشیار شویم و ببینیم گذشتگان چرا و چگونه فریب خوردند؛ تا از آن پند بگیریم و سعی کنیم دیگر فریب نخوریم.

مرحوم علامه طباطبایی: غدیر آغاز خروج جامعه انسانی از تاریکی جهل و تیرگی و جهالت عملی و ورود به فضای روشن دانش و صحنه منور بینشی است که همان هدف اصیل بعثت رسول مکرّم اسلام است.

گردآورنده: محمدرضا قربان زاده

غدیر می‌رسد، زیرا صد و بیست نفر از صحابی و نود نفر از تابعین و سیصد و شصت نفر از دانشمندان اهل سنت، گفتار رسول خدا را در روز غدیر درباره امیرمؤمنان نقل کرده‌اند.

آیت الله جوادی آملی: آنچه که مورد عنایت ذات اقدس اله در صحنه غدیر بود آن است که خلیفه خود را به وسیله رسول خود مشخص کند.

غدیر آغاز خروج جامعه انسانی از تاریکی جهل و تیرگی جهالت عملی و ورود به فضای روشن دانش و صحنه منور بینشی است. که همان هدف اصیل بعثت رسول مکرّم اسلام است.

چون نعمتی برتر از ولایت علی و اولاد علی نیست، عید غدیر برترین اعیاد امت اسلامی است.

اگر کسی به همه «ما جاء به النبی» - و قوانین دین مقدس اسلام - مؤمن باشد ولی به غدیر ایمان نیاورد، به هیچ چیز ایمان نیاورده است.

آیت الله نوری همدانی: غدیر پاسخ عقلی به مباحث توحیدی است و امامت بخش اصلی اعتقاد به توحید است و جامعه بدون امامت و ولایت نابود شدنی است. عید غدیر عیدی تاریخی و سرنوشت‌ساز تا روز قیامت به شمار می‌آید.

امامت و غدیر یک موضوع مهم توحیدی است.

مرحوم آیت الله میرزا جواد تبریزی: از آن نظر که ولایت افضل واجب اعمال است، عید غدیر افضل از اعیاد مذهبی دیگر است و باید به آن اهمیت بیشتر داده شود و اختصاص به ملت خاص ندارد، عید امت اسلام است.

